

מקדש ראשון מפני מה חרב... מקדש שני מפני מה חרב

1. תלמוד בבלי יומא ט, ב 10 – שבת סב, ב 30

מקדש ראשון מפני מה חרב? מפני שלשה דברים שהיו בו: עבודה זרה, וגלוי עריות, ושפיכות דמים... גלוי עריות דכתיב: ויאמר יהוה, יען כי גבהו בנות ציון, ותלכנה נטויות גרון, ומשקרות עינים; הלודף וטפף תלכנה, וברגליהם תעפסנה (ישעיה ג, טז). יען כי גבהו בנות ציון – שהיו מהלכות ארפה בצד קצרה. ותלכנה נטויות גרון – שהיו מהלכות בקומה זקופה. ומשקרות עינים – דהו מלגן כחלא עיניהן [ומרמז]. הלודף וטפף תלכנה – שהיו מהלכות עקב בצד גודל. וברגליהם תעפסנה – אמר רבי יצחק [דבי רבי אמי]: מלמד שמטילות מור ואפרסמון במנעליהן ומהלכות בשוקי ירושלים ויבין שמגיעות אצל בחורי ישראל, בועטות בקרקע ומתיזות עליהם ומכניסות בהן יצר הרע כארס של עכנה [ס"א]: כאש בנעורת]...

מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצוות וגמילות חסדים מפני מה חרב? מפני שהיתה בו שנאת חנם. ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלש עברות עבודה זרה גלוי עריות ושפיכות דמים...

ריש לקיש הגוי סחי בירדנא. אהא רבה בר בר חנה? הב ליה ידא אמר לו: אלהא! סנינא! לכו דכתיב: 'אם חומה היא, נבנה עליה טירת כסף; ואם דלת היא, נצור עליה לוח ארז' – אם עשיתם עצמכם כחומה ועליתם כלכם בימי עזרא, נמשלתם ככסף שאין רקב שולט בו. עכשו שעליתם כדלתות, נמשלתם כארז שהרקב שולט בו. מאי ארז? אמר עולא: ססמגור... כי אהא לקמיה דרבי יוחנן אמר ליה: לאו הינו טעמא אי נמי סליקו כלהו בימי עזרא לא הוה שריא שכינה במקדש שני דכתיב: 'יפת אלהים ליפת, וישפן באהלי שם' – אף על גב דיפת אלהים ליפת, אין השכינה שורה אלא באהלי שם.

2. תלמוד ירושלמי – מסכת יומא פרק א הלכה א

מצאנו שלא חרב הבית בראשונה אלא שהיו עובדים עבודה זרה ומגלים עריות ושופכי דמים. וכן בשיני. רבי יוחנן בר תורתא אמר מצאנו שלא חרבה שילה אלא שהיו מבזים את המועדות ומחללין את הקדשים. מצאנו שלא חרב הבית בראשונה אלא שהיו עובדי עבודה זרה ומגלי עריות ושופכי דמים.

אבל בשיני מכירין אנו אותם שהיו יגיעין בתורה וזהירין במצות ובמעשרות, וכל ווסת טובה היתה בהן – אלא שהיו אוהבין את הממוץ ושונאין אילו לאילו שנאת חנם. וקשה היא שנאת חנם שהיא שקולה כנגד ע"ז וגילוי עריות ושפיכות דמים.

3. תלמוד בבלי שבת לב, ב 33

תנא – רבי נחמיה אומר:

בַּעוֹן שְׁנַאת חָנָם מְרִיבָה רַבָּה בְּתוֹךְ בֵּיתוֹ שֶׁלְאָדָם
וְאִשְׁתּוֹ מִפְּלֵת נְפִלִים
וּבְנָיו וּבְנוֹתָיו שֶׁלְאָדָם מֵתִים כְּשֶׁהֵן קְטָנִים.

רש"י:

שנאת חנם - שלא ראה בו דבר עבירה שיהא מותר לשנאותו, ושונאו.

4. תלמוד בבלי ברכות ד, א 35

בְּתַנְיָא:

'עַד יַעֲבֹר עִמָּךְ יי, עַד יַעֲבֹר עִם זו קְנִיטָה'.

"עַד יַעֲבֹר עִמָּךְ יי, זוּ בִיאָה רְאִשׁוֹנָה ;

'עַד יַעֲבֹר עִם זו קְנִיטָה', זוּ בִיאָה שְׁנִיָּה.

מִכָּאן אָמְרוּ חֲכָמִים:

רְאוּיָם הָיוּ יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם גֵּס בִּימֵי עֶזְרָא

כְּדָרְךָ שֶׁנַּעֲשֶׂה לָהֶם בִּימֵי יְהוֹשֻׁעַ בֶּן נוּן

אֲלָא שְׁגַרְם הַחֲטָא.

רש"י:

ביאה ראשונה - שבאו בימי יהושע.

ביאה שנייה - כשעלו מגלות בבל בימי עזרא.

ראויים היו ליעשות להם נס - לבוא ביד רמה.

אלא שגרם החטא - ולא הלכו אלא ברשות כורש. וכל ימי מלכי פרס נשתעבדו להם, לכורש ולאחשורוש ולדריוש האחרון.